

DWOJAKI (362) nm

o oraz a jasne (w tym w a 10 r. błędne znakowanie).

sg m N dwojaki (79). ◇ G dwojakiégo (8); -égo (1), -(e)go (7). ◇ A dwojaki (7), dwojaki(e)go (2). ◇ I dwojakim (19), dwojaki(e)m (3) *BibRadz*, *GrzegRóżn*, *HistHel*. ◇ L dwojakim (1). ◇ f A dwojaką (49), dwojaka (1), dwojak(a) (19); (*attrib*) -ą (49); (*praed*) -a (1). ◇ G dwojakiéj (31); -éj (3), -(e)j (28). ◇ A dwojaką (15). ◇ I dwojaką (5). ◇ L dwojaki(e)j (5). ◇ n N dwojakie (41); -e *MurzNT* (2), -é (1) *BiałKat*, -(e) (38). ◇ G dwojaki(e)go (2). ◇ A dwojaki(e) (9). ◇ I dwojakim (2). ◇ L dwojakim (7), dwojaki(e)m (1) *FalZioł*. ◇ pl N m pers dwojacy (12). subst dwojakié (32); -é (3), -(e) (29). ◇ G dwojakich (2). ◇ D dwojaki(e)m (1). ◇ A subst dwojakié (8); -é (2), -(e) (6). ◇ L dwojakich (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVII (z Cn) – XVIII w.*

Liczebnik przymiotnikowy wieloraki (362) :

a. *W funkcji właściwej; występujący w dwu różnych odmianach, rodzajach, gatunkach, znaczeniach itp.; duplex Murm, Mącz, Cn; biformis Calep, Cn (301) : PatKaz II 37, 42v, 83; PatKaz III 138; Murm 204; PAłternak [...] iefth dwoiaki/ domowy y polny FalZioł I 105b; Ieft to ziele dwoiakicj [!] ołoby rozney FalZioł I 111c, I 81 d, 100c, 130c, IV 22a, 50a (63); GlabGad G, Hv, K4; WróbŻółt H3; SeklWyzn b4, f3v; SeklKat D3v, K, Qv, Q4v; RejKup v5; MurzNT 93v [2 r.], 111; KromRozm III F6v [2 r.], Iv [2 r.]; iż ieft dwoiaki kościoł/ tho ieft/ kościoł wiernych Páńfkich y kościoł ludzi złościwych. LubPs Gv, K4, R4; Linia poboczna ieft też dwoiaka/ iedná ieft rownych Perfon w łtopniach/ á druga nierownych. GroicPorz ff3, a2, í, t [2 r.], v4 [2 r.], ii4v (15); KrowObr 76v [2 r.], 130v [4 r.], 184, 237v [2 r.], Rr2, Rr3; RejWiz 37 [2 r.], 79v marg, Cc4v, Cc5; Leop Sap 11/13, Nah 1/9; RejZwierz 82; BibRadz I *5v, I 1, Sap 11/13; BielKron 36 marg, 46, 296v, 335; KwiatKsiqz K2v; Mącz 58b, 76a, 98a, 101b, 306a; Iedenći ieft Kriřtus iedná perfoná iego/ ále dwie formie albo dwoiaki łtan iego. SarnUzn F4v, F4; GórnDworz L8v, N8, S4, Gg3; RejPos 34v; RejPosWiecz² 92; BiałKat 71, 198v, 378v, 425; KuczbKat 320 [2 r.], 345 [2 r.], 370, 410; [Tatarowie] Ordynek dwoiaki y troiaki ku potykániu miewáią BielSpr 68; WujJud 57v, 81v, 86 [2 r.], 92v, 191 [2 r.] (18); WujJudConf 79, 151v [2 r.], 191, 256v; HistHel D3v; BiałKaz B4; CzechRozm 7v, 118v [9 r.], 153 marg, 156 [2 r.], 207 (22); SkarŻyw 445; CzechEp 220 [2 r.], 227; CzechEpPORz *3; NiemObr 142; PaprUp H4v; Calep 131a, 335a; dwoiaka napásć ná mię pádlá/ A boiaźń niewymowna ferce mé ośiádlá. Tu mi idźie o mężá/ owdźie ferce boli O łyná GórnTroas 46; LatHar 6, 121, 286, 558, 638 (14); Dwoiaki ogien ná onym świcie, wieczny y docześny. WujNT 584 marg, przedm 34, 72 marg, 238 [2 r.], 286 marg, 765 marg (20); WysKaz 15 [2 r.]; Też vítáwiamy wšyftkim przerzeczoným Vrzednikóm ná koźdy rok dwoiakié łzáty [duplicia vestimenta JanStat 42]/ to ieft Letnié y na Zimę SarnStat 377, 149, 290, 424, 1286, 1297; W czym łię dwoiaka y wielka obrázá náyduie: iedná łámego Bogá/ [...] druga oštátniey woli rodzicow ábo przodkow łwych PowodPr 49; SkarKaz 84b, 310a [2 r.], Oooo2v; KlonFlis Fv, F2, F2v.*

W charakterystycznych połączeniach: dwojaki (-a, -e) z nazwami gatunków roślin i zwierząt (57); annotacyja, arest, barwa, brzeg, chuć (3), chwała (2), dar, dobro, dobrodziejstwo (2), doskonałość, dosyc uczynienie (6), duch (5), frasunk, gorączka, grzech (3), kapłaństwo, kaźń (2), kielich, korona (2), kościół, królestwo, krzest, krzyź (3), księgi, linija, list, ludzie (6), mieszkanie Pana Krystusa, miłość (4), moc (2), mowa, napásć, nazwisko (2), narodzenie, nieprzyjaciel (4), niewola (4), obietnica, obowiazka, obrona,

obrzędek, odzienie, ofiara, ogień, ordynek, osoba (2), panowanie, persona, pieczęć, pieniądze, pociecha, post (4), pośrednik (2), poświęcenie, potomstwo, potrzeba, powinność (3), pożądlivość, pożytek (3), pożywanie, prawo, przyczyna, przypiski, radość (2), rękojmia, rodzenie (7), rozum, ruszanie, rzecz (2), sąd, smutek (2), spowiedź (2), sprawa (3), sprawiedliwość (3), stan (2), sykiel, szaty (2), śmierć, święto, targi, targowe, tesknica, tradycja, tydzień, umysł, urząd (2), usprawiedliwienie, utrapienie, wezwanie (2), więzienie, wina, władza (7), własność (3), woda, wybawienie (6), wybicie (2), wyrozumienie, zgorzenie, zgromadzenie (2), złodziejstwo, zwierzchność (5), żart.

Wyrażenia: »dwojaka natura« (2): Niewyznawać dwoiakiey natury w kriftulie/ bofskiey y człowieczy. *SeklKat* O3v; *KrowObr* Rr4v.

»dwojaki obyczaj« (13): *BibRadz* I 111 marg; Dwoiaki tedy do tego [rozdzielenia na kliny] iest obyczaj. *GrzepGeom* H3; *KuczbKat* 365. Cf »dwojakim obyczajem«.

»dwojakim obyczajem« = *dwojako, w dwojaki sposób* (10): *FalZioł* V 96; *SeklKat* D4v, M4; ten wywod ich dwoyákim obyczáyem zrułfon y zniłłczon być może. *KromRozm* III D3; *BielKron* 9v; *Bipartito sive Bipertito* Dwoyáko/ dwoyákim obyczáyem. *Mącz* 281d; *KuczbKat* 425; *CzechRozm* 143v; *ModrzBaz* 1; *LatHar* 50.

»dwojaki rodzaj« (4): CZemierzicza biała [...] kthorey iesth dwoiaki rodzaj *FalZioł* I 45c; iest dwoiaki rodzaj blufzczow/ ieden iesth biały á drugi czarny *FalZioł* I48c, II 115b, IV 52a.

»dwojaki sposob« [szyk zmienny] (16): *Prot* D4v; *SienLek* 126v; *GórnDworz* O4v; *BiałKat* 71; *KuczbKat* 370 [2 r.]; A ták dwoiaki iest v nas łpofob [duplex ratio] woyny. *ModrzBaz* 119v; *NiemObr* 38; *LatHar* 50 marg. Cf »dwojakim sposobem«.

»dwojakim sposobem« = *dwojako* (7): *LeovPrzep* a2v; *CzechRozm* 37v; *ModrzBaz* 119; iż piłmo dwoiákim łpofobem mowi o ántychriście. *CzechEp* 352, 267, 353, [403].

Szeregi: »dwojaki i rozny« (1): Przeto vzywamy dwoiákiego y roznego obyczáiu w modleniu. *KuczbKat* 365.

»nie rozny ani dwojaki ale jeden« (1): Iz Koroná Polska á Wielkié Księstwo Litewskié iáko iest iedno nierozdziélné y nierózne ciáło/ wedla tegóz Przywileiu/ ták też iest nie różna áni dwoiáka/ ále iedná Rzeczpołpolita *SarnStat* 1011.

Przen: Dwulicowy, obłudny, fałszywy; wahający się, wątpiący (3) :

Wyrażenia: »dwojakiego języka« (1): ábowiem vragánie y pohánbienie będzie dziedziczył zły człowiek/ á káždy grzełłnik zazdrościwy y dwoiákiego ięzyká [bilinguis]. *Leop Eccli* 6/1.

»dwojakiego serca« (1): Biádá mężowi/ dwoiákiego łercá [duplici corde *Vulg Eccli* 2/14]/ y dwiemá drogómá chodzącemu. *March*³ V8.

»dwojakiego umysłu« (1): Mąż dwoiákies⁸⁰ vmyłłu [vir duplex animo]/ niestáteczny (iest) we włzech drogách fwyh. *BudNT Iac* 1/8.

b. W funkcji liczebnika mnożnego i wielokrotnego; podwójny, złożony z dwu jednostek lub części; dwukrotny; duplus *Mącz, Calep, Cn*; geminus *Mącz, Calep*; binarius, bipartitus a. bipertitus, dualis, duplarius, duplex *Mącz*; ingermatus *Cn* (58) : [Pitacus] prawo iawne vłtanowił, Aby káždy opilecz pokutá dwoiaká karan był. *BielŻyw* 12; *SeklKat* Hv; *KromRozm* III K4v [2 r.]; *KrowObr* B4, 4v, 126v; *BibRadz Gen* 23/8, 17, 19; *BielKron* [84²]v; *GrzegRóżn* H4 [2 r.]; od vcźniow ktorzi fię ielźcze v

żadnego niewczyli pewną á słuźną zapłatę brał/ á od tych ktorzi fie od inłzych nieco nauczyli/ dwoiakiey żądał. *KwiatKsiąź* K4; A iefliże fie iakowych błędow nápiją/ tedy takowym potrzeba będzie dwoiakiego czału/ naipierwey yżeby w yeden łnich błędy były wybite/ á potym yżeby fię w drugi prawdziwich nauk vczyli. *KwiatKsiąź* K4; *Diphthongus Geminus sonus*, *Dwoyáki ton/* gdy fie weľpołek dwie vocales zeydą w yedney fyllábie. *Mqcz* 89c; *Bipartitus seu Bipertitus*, *Rozdzielony ná* dwie części/ *dwoyáki/ sówity* [!]. *Mqcz* 281d, 25a, 25b, 97d, 98a [4 r.], 143a, 298d, 306a [2 r.], 399b; *Trzywęgláfta Figurá dwoiáka/ o iednym śrzednim punkcie/ QUINCVNCEM czyni OrzQuin* H3v, M4; *BiałKat* 363v [2 r.]; *RejPosRozpr* c2v; *HistHel* D3v; O Koronáciey dwoiakiey ná *Krolestwo Ruskie Daniá Romanowicá StryjKron* 330; *KochFr* 91; *WerGośc* 214, 265 [2 r.]; *Calep* 344b, 345a [2 r.], 449a; *LatHar* 128, 365, 461; *Káplani ktorzy fię w przełożeńłtwie łwym dobrze łpráwuią/ niech będą miáni godnymi dwoiákiey czći [duplici honore digni] (marg)* dwoiákiego opátrzenia. Heb. (-) *WujNT* 1.Tim 5/17 [*przekład tego samego tekstu SeklKat* H2, *KromRozm III* K4v [2 r.], *KrowObr* B4, 4v, 126v; *BiałKat* 363v [2 r.], *RejPosRozpr* c2v; *WujNT* 728, Bbbbbbb3v], s. 728, Bbbbbbb3v; *SarnStat* 123, 299, 943, 975.

W charakterystycznych połączeniach: dwojaki (-a, -e) czas, część (11), poczciwość (2), część, dźwięk, trzywęglasta figura (2), jaskinia (2), kaźń, koronacja, myto, nakład (2), opatrzenie, płat, pokuta, przekłęctwo, staranie, utrata, wina (2), zapłata (4), żołd (2).

Zestawienie: lek. »dwojaka tercyjana« (2): *Nadzieway* fie dwoiakiey tercijany. *FalZioł* V 5; Też taka vrina ořtawiona od łtarego człowieka *Dwoiaką gorączkę tercijanę: znamionuie.* *FalZioł* V 4v.

W przen (1) :

Wyrażenie: »dwojaka szata« (1): *Oblecźże* fię w dwoiakie łzaty y w łpráwiedliwość pochodzącą od *Bogá [Amplectere diploidem quae a Deo iustitiae]* *BibRadz Bar* 5/2.

c. *W funkcji liczebnika głównego; dwa (3) :* *Przyłzli* dwa młodzyeńcy łynowie prorocy do páná mego *Helizeufzá/ á* nie ma ich czym dárować/ *proził* cię o dwa funty łrebrá/ á o dwoiákie łzaty [*vestes mutatorias duplices Vulg 4.Reg 5/22*]. *BielKron* [85²].

Wyrażenie: »liczba dwojaka« = liczba dwa (2): oná dwoiáka liczba/ ze włzytkiey licźby namnieyłza [*cum dualis ille omnium numerorum minimus*] *ModrzBaz* 132v; W bołtwie licźby nie máłz dwoiákiey/ áni troiákiey. bo fię bołtwo nie dzieli: ále tylo w łámych perłonách z łtrony pochodzenia iedney od drugiey/ tám licźbá ielt trzech/ *Oycá/ Syná* y *Ducha* ł. *SkarKaz* 276b.

Synonimy: b. *dwakrotny, sowity; zest.:* »dwoista tercyjana«, »dwojodna febra«, »dwojodna gorączka«, *tercyjana, trzeciaczka.*

Cf **DWOISTY, DWOITY, DWOJCZYSTY**

ZZie